

Pojken som planterar träd

Felix Finkbeiner försöker rädda planeten genom att plantera miljontals träd. Han är den 20:e personen som tilldelas utmärkelsen Årets europé, och den yngste. Nu sällar han sig till en exklusiv skara människor som alla arbetar för att göra världen bättre.

AV PETER HUMMEL
FOTO: HEINZ HEISS

*Felix Finkbeiner
planterade sitt första
träd som nioåring.*

VOLKSWAGENS styrelserum i tyska Wolfsburg är ingen plats för den räddhågade. Det är här företags ledare fattar beslut som kostar miljardtals euro och som avgör ödet för hundratusentals anställda runt om i världen. Det är en plats befolkad av kostymklädda män.

En dag i juni 2013 ställer sig emellertid en 15-årig pojke i jeans och T-tröja framför de samlade företagsledarna och 18 000 anställda på ett av Volkswagens personalmöten. Och han har mage att ställa krav.

"Ni är väl medvetna om att bilarna som ni och andra företag tillverkar drar alldeles för mycket bensin", säger Felix Finkbeiner. "Hur smart är det?

Hållbarhet är inte bara ett av flera alternativ, utan ett barns rättighet. Har ni gjort upp en plan för hur ni ska rätta till det? Det har jag!"

Tonåringen fortsätter att tala. Han berättar för Volkswagen att han vill att de ska donera en miljard träd. Han tittar i tur och ordning samtliga styrelseledamöter i ögonen. Inte en enda av dem verkar vara beredd att säga emot. Den samlade personalen

ger honom en lång, rungande applåd.

Felix Finkbeiner vet att han är bra på att övertyga vuxna. Och när det gäller klimatkrisen sitter han inne med alla viktiga fakta. Träd bryter ner koldioxid, omvandlar det till syre och lagrar kolet. Med andra ord är de exakt vad som behövs i en miljö som vanskötts av mänskligheten.

Barnen och ungdomarna i Plant-for-the-Planet, miljöstiftelsen som har grundats av Felix Finkbeiner, hoppas att en biljon träd ska planteras runt om i världen fram till år 2020. Det är 150 träd för varje människa på planeten.

Förhoppningen är att en biljon träd ska planteras runt om i världen fram till år 2020. Det är 150 träd för varje människa på planeten.

Hundratals miljoner unga träd har planterats sedan Plant-for-the-Planet tog över ledningen av FN:s miljöprogramms Billion Tree-kampanj år 2011. Träden skjuter upp världen runt och medan de växer renar de luften och skyddar jorden. Och låt oss nu för all del inte glömma att Felix Finkbeiner är en 17-årig skolpojke.

DET FÖRSTA TRÄDET, det som allt började med, har nu växt sig över tre

Felix är en övertygande talare - 13 år gammal höll han tal i FN.

meter högt. Det står vid ingången till Felix Finkbeiners skola i Bayern i Tyskland. Som nioåring skulle Felix hålla ett föredrag om klimatkrisen för sina klasskompisar. Han hittade en artikel på nätet om kenyanske Wangari Maathai, som bidrog till att 30 miljoner träd planterades i Afrika under 30 år. Hon belönades med Nobels fredspris år 2004.

"Jag tänkte att jag och mina klasskompisar skulle kunna göra något liknande", säger Felix Finkbeiner. "Så vi planterade ett träd." Barnens föräldrar samlade in pengarna som krävdes. Det gjorde så stort intryck på skolans övriga elever och lärare att även de började plantera träd.

Det dröjde inte länge förrän det uppmärksammades av tidningar och radio och andra skolor började göra likadant. Barnen ordnade en webb-

plats och grundade stiftelsen Plant-for-the-Planet för att få barn i hela världen att tillsammans plantera en miljon träd i varje land på jorden. Därmed var en omfattande trädplanteringsrörelse i gång.

Felix Finkbeiners fall-enhet för att hålla tal och smittande entusiasm ledde till flera resor runt världen. Förutom att närvara vid globala klimatkonferenser och hålla föredrag grundade han flera "akademier", organiserade workshopar

där barn utbildar varandra i klimatfrågor.

REDAN VID 13 ÅRS ålder höll Felix Finkbeiner ett tal i FN-högkvarteret i New York som han skrivit själv. "Vi barn litar inte längre på era ord. Ni förstör vår framtid", sa han till delegaterna. "Och glöm aldrig: En ensam mygga kan inte göra någonting åt en noshörning, men tusen myggor kan få den att vända om. Sluta prata. Börja plantera!"

Felix Finkbeiner träffade vinnare av Nobels fredspris, bland andra Kofi Annan och Al Gore, medan världspresen hyllade honom som en miljöhjälte.

En person som har berömt Felix Finkbeiners arbete är prins Albert II av Monaco, som han träffade på en klimatkonferens i Durban i Sydafrika.

"Felix Finkbeiner är en extraordinär ung man. Jag hyser djup beundran för honom", säger prinsen. "Hans initiativ har följts av tusentals unga människor runtom i världen och gett upphov till en våg av solidaritet. Att se en ny generation kämpa för en hållbar utveckling inger stort hopp inför framtiden."

Det finns nu 120 000 barn över hela världen som aktivt stöttar Plant-for-the-Planet, och 30 000 av dem har utbildats till ambassadörer för klimaträttvisa som för vidare sina kunskaper till andra barn.

Det finns ambassadörer världen runt: i Malaysia, Mexiko, Elfenbenskusten, Kanada och, för närvarande, 892 personer i Spanien, 276 i Polen och 726 i Österrike. För tre år sedan grundades globala barn- och ungdomsråd som varje år utses under demokratiska former av medlemmar runtom i världen efter en omröstning på internet. Rösträtten är begränsad till personer som är 21 år och yngre.

Fjortonårige Giovanni Atzeni från Sassari i Italien sitter med i barnrådet. "Första gången jag hörde talas om Felix Finkbeiner och Plant-for-the-Planet var när jag läste en tidningsartikel om när han planterade det miljonte trädet", säger Giovanni. "Han fick mig att inse att vi barn har

makt, att vi faktiskt kan göra någonting åt klimatförändringen."

Giovanni bestämde sig för att gå med i Plant-for-the-Planet, och i fjol träffade han Felix Finkbeiner på stiftelsens årliga möte i Possenhofen i Tyskland. "Det var jättespännande! Felix kommer alltid på idéer som inspirerar alla som är med på mötena", säger Giovanni. "Han har träffat många viktiga människor och han har gjort en massa imponerande saker.

Ändå är han en helt vanlig kille som det är kul att vara med."

I dag fattar råden beslut som rör hela organisationen och bestämmer var arbetets fokus ska ligga. Lönerna till organisationens 17 heltidsanställda, som samordnar alla aktiviteter, betalas helt och hållet genom donationer.

NÄR FELIX Finkbeiner ser tillbaka på Plant-for-the-Planets anspråkslösa början kan han knappt tro att en så stor rörelse har växt fram ur hans idé. "Men när ett barn säger någonting till en vuxen får det en helt annan effekt än om en vuxen säger samma sak", säger han. "De har inget annat val än att lyssna och ta kraven på allvar."

Felix pappa Frithjof Finkbeiner backar upp honom. Han drog ner på sitt engagemang i familjens fastighets-

»
"Han har träffat många viktiga människor och han har gjort så imponerande saker. Ändå är han en helt vanlig kille."

Felix träffar Albert II och Charlene, furste och furstinna av Monaco.

30 000 människor dör av svält varje dygn. Båda de här kriserna hänger ihop, eftersom människor i fattigare länder, som har bidragit minst till klimatförändringen, kommer att vara de som drabbas värst av dess följdverkningar." Människor som kämpar för sin överlevnad, tror Felix, har ofta inget annat val än att till exempel röja lite skog så att de kan odla mat till sin familj och elda med veden.

Felix Finkbeiner bryter av en chokladbit till. De flesta dagar i veckan äter han en hel kaka, och han väljer så

klart Die Gute Schokolade, Plant-for-the-Planets eget märke. För var femte chokladkaka som säljs kommer det in tillräckligt med pengar för att plantera ett nytt träd. Hittills har närmare fyra miljoner chokladkakor lämnat butikshyllorna.

Familjen Finkbeiner – Felix har två systrar – bor i ett hus som en gång var järnvägsstationen i Uffing, en liten by i närheten av sjön Staffelsee i Bayern. Felix, som går sitt sista år på Internationella skolan i München, planerar redan inför framtiden.

"Världen står inför två stora kriser: en klimatkris och en rättvisekris", säger Felix. Han framstår som en politiker – om det inte vore för att han sitter och mumsar på en chokladkaka medan han pratar.

"En miljard människor får klara sig på bara en dollar om dagen och

bolag för att arbeta som volontär för organisationer som verkar för rättvisa. "Det är helt fantastiskt", säger Frithjof Finkbeiner. "När det gäller klimatkrisen har barn betydligt mer slagkraft än vi vuxna."

Man kan inte lösa klimatproblemet så länge rättviseproblemet finns kvar och vice versa", fortsätter han.

EN AV DE VIKTIGASTE anledningarna till att Felix Finkbeiner vill studera på ett universitet i USA är att han vill sprida rörelsen dit.

"Det är alldeles för många människor i Amerika som tror att det alltid har funnits perioder med extremt väder och extrema klimatförhållanden under jordens historia", säger han. De har rätt till sin åsikt, men det innebär

inte nödvändigtvis att de har rätt.

"I omkring 97 procent av klimatstudierna som gjorts runtom i världen har man kommit fram till slutsatsen att klimatförändringen är orsakad av oss människor och att den är en realitet", fortsätter han. "Det är bara i tre procent av dem som forskarna har kommit fram till en annan slutsats." Det är upp till oss om vi tror på de 97 procenten eller de tre.

Om vi väljer att tro på majoriteten och följa deras råd, menar han, har vi inte förlorat någonting om det i slutändan visar sig att det trots allt inte stämde. Men om vi väljer att ansluta oss till de tre procenten som är klimatskeptiker och det visar sig att de hade fel, då är det för sent att hindra katastrofen.

Som den unga människa han är tycker Felix Finkbeiner att det är en alldeles för stor risk att ta. Han skulle kunna fortsätta att prata, men det är dags för te och amerikanska bullar med vaniljkräm, hans favorit. ■

20 MED HEDER OCH ÄRA

När utmärkelsen Årets europé firar 20-årsjubileum passar vi på att hylla tidigare års vinnare. De har alla bidragit till att omvandla andra människors liv.

FOTO: DAG THORENFELDT/BELLONA

1996

FADER IMRE KOZMA **UNGRARE**

Fader Imre Kozma fick vår utmärkelse för sitt **arbete med hemlösa och äldre**. När han startade den ungerska maltesertjänsten för välgörenhet år 1989 gjorde han det för att hjälpa östtyska flyktingar som blivit fast i Ungern under kommunisternas sista dagar. Sedan dess har hans organisation hjälpt 50 000 nödställda människor. År 2014 uppmärksammades organisationens 25 år i Ungern med ett jubileumsfrimärke. Fader Kozma, som nu är 74 år gammal, är fortfarande chef för organisationen.

CYRIL FOLLIOU/FP/GETTY

1998

PETE GOSS **BRITT**

Under en solosegling världen runt **räddade seglaren Pete Goss osjälvviskt en medtävlare från att drunkna**. I svår sjö vände han för att få upp fransmannen Raphaël Dinelli ur vattnet. Pete Goss fick franska Hederslegionen för sin

insats och var fortsatt framgångsrik som seglare. Han är i dag 52 år och bor i Cornwall i England med sin fru Tracey. Han är fortfarande nära vän med Raphaël Dinelli, som bland annat var best man på hans bröllop.

1997

FREDERIC HAUGE **NORRMAN**

Vi valde att uppmärksamma den norske miljöaktivisten Frederic Hauge för hans outtröttliga **kampanj mot radioaktiva föroreningar i Norra ishavs**. Hans ickevåldsaktivism bidrog till att vända opinionen i Norge, och i dag sysselsätter Miljøstiftelsen Bellona ett stort antal ekologer, vetenskapsmän och ingenjörer på fem kontor runtom i världen. Frederic Hauge innehar tunga poster inom ett antal olika EU-miljöplattformar och har lanserat flera projekt, bland annat Ocean Forest år 2012 för att minimera skadeverkningarna av det norska vattenbruket. Fyrtionioårige Frederic Hauge är gift, har sex barn och bor i Oslo, och han är ett fan av elforndon.

1999

DOKTOR INGE GENEFKE
DANSKA

Inge Genefke hedrades för sitt **banbrytande arbete med rehabilitering av tortyroffer**. Det började år 1982 när hon startade Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (nu DIGNITY - Dansk Institut Mod Tortur) i Köpenhamn. I dag ger den internationella avläggaren, med över 140 medlemsorganisationer i 70 länder, vård åt närmare hundratusen tortyroffer om året. "Det är smärtsamt att höra talas om tortyr, men hellre det än att inte känna till att det förekommer", säger hon. Sjuttiosexåringen bor i Köpenhamn och är en aktiv ambassadör för sin organisation.

2000

PAUL VAN BUITENEN
HOLLÄNDARE

Paul van Buitenens insatser som visslare gjorde att **korruption och maktmissbruk inom EU-kommissionen uppdagades**, vilket ledde till att alla 20 kommissionärer avgick. Han blev utfrusen, förpassades till ett skrivbordsjobb med kraftigt sänkt lön. Tre år senare valde han att säga upp sig och berättade att ingenting hade förändrats. Han kom senare tillbaka till kommissionen och satt i EU-parlamentet 2004-2009. År 2011 lämnade han politiken. Han bor i dag med sin fru i Breda i Nederländerna.

2001

LINUS TORVALDS
FINLÄNDARE/AMERIKAN

År 2001 blev Linus Torvalds en av våra yngsta mottagare av utmärkelsen Årets europé för att ha revolutionerat it-branschen. Han kom på och utvecklade det banbrytande kostnadsfria operativsystemet Linux, som han försåg med öppen källkod. Den första versionen kom år 1991.

Linus Torvalds, som i dag är 45 år, säger: "Att ge Linux öppen källkod var det bästa som kunde ske." Det innebar att källkoden kunde laddas ner, anpassas och spridas gratis.

I dag används operativsystemet av miljontals människor och hyllas som en av de viktiga milstolparna i datorns historia. Linux finns i nästan alla världens 500 superdatorer, de flesta serverar på internet och majoriteten

av fondbörserna runtom i världen. Det finns i Androidtelefoner, styr atomubåtar och sorterar post åt det amerikanska postväsendet.

Den finländske programvaruutvecklaren föddes i Helsingfors och blev amerikansk medborgare år 2010. Han bor i dag i New York tillsammans med sin fru, som är sexfaldig finsk mästare i karate, och sina tre barn.

Trots att Linus Torvalds i dag är extremt rik har han inga planer på att dra sig tillbaka. Han har överlåtit den fortsatta programvaruutvecklingen till centrala medarbetare, medan han ägnar sig åt Linux Foundation, som erbjuder stipendier och konsulttjänster för att hjälpa företag och privatpersoner att " hitta rätt i Linux föränderliga landskap".

Och när han inte arbetar? Han tycker mycket om att dricka Guinness och köra sin sportbil av märke Mercedes - dock inte samtidigt.

FOTO: KIMMO MÄNTYLÄ/REX

2002

EVA JOLY **NORSKA/FRANSYSKA**

Trots dödshot kämpade norskfödda franska förhördomaren Eva Joly oförskräckt på i sitt **korståg mot korruption** i Frankrikes ledande oljebolag Elf Aquitaine. Mer än ett dussin personer blev dömda. Sedan dess har hon arbetat som antikorrupsionsrådgivare åt den norska regeringen, och år 2009 valdes hon in i Europaparlamentet för det franska miljöpartiet. Sjuttioettåriga Eva Joly, som bor i Paris, kandiderade även till det franska presidentvalet år 2012.

2003

ŠIMON PANEK **TJECK**

Šimon Pánek (47) uppmärksammades för sina **humanitära insatser** som en av grundarna till People in Need år 1992, som hjälper nödställda över hela världen. Ett av hans första projekt, SOS Sarajevo, var en omfattande humanitär insats i den belägrade bosniska staden. Sedan dess har han jobbat med projekt i Vitryssland, Kuba, Tjetjenien och Burma och hjälpt romer i Tjeckien. Om People in Need säger han rätt och slätt: "Det ger mig stor tillfredsställelse."

2004

PETER EIGEN **TYSK**

Peter Eigen är 76 år och har inga funderingar på att dra ner på tempot eller sluta jobba. "Skojar du?" svarar mannen som hedrades av *Reader's Digest* för att ha **tagit upp kampen mot mutor och korruption inom näringslivet**. Enligt Peter Eigen behöver världen fortfarande städas upp.

År 1993 grundade han organisationen Transparency International för att avslöja och offentliggöra korruption inom näringslivet och politiken. Hans organisation, som har säte i Berlin, har i dag filialer i 100 länder.

I sitt arbete reser han till exempel till länder som Mongoliet, dit han hoppas kunna exportera det slags upprensningar av företag som Transparency framgångs-

rikt har genomfört i andra länder.

Peter Eigen säger att utmärkelsen för ett årtionde sedan var "väldigt viktig" för både honom och organisationen. "Vi gick igenom en svår tid då. Många försökte underminera vår trovärdighet. Utmärkelsen placerade oss tydligt på kartan", berättar han.

"Folk tror att korruptionen ökar i Europa, men det är inte sant. Där emot får den mer uppmärksamhet, diskuteras mer, vilket är positivt. Vi förändrar. Det är det som får mig att vilja kämpa vidare."

Peter Eigen, som är en entusiastisk klarinettist och saxofonist, är stolt över sina tio barnbarn. Han bor i Berlin med sin fru, Gesine Schwan.

År 2007 var han med och grundade Berlin Civil Society Centre, som verkar för en hållbar och rättvisare värld. "Mycket har åstadkommits, men det finns också mycket kvar att göra", sammanfattar han.

2008

MARIA NOWAK **POLSKA/
FRANSYSKA**

Ekonomen Maria Nowak fick vårt pris för sitt arbete med att **hjälpa entreprenörer som är alltför fattiga för att få banklån**. Hon började ge mikrolån i Afrika. Det första gick till en skoputsare i Burkina Faso på 1980-talet. Hennes organisation Association pour le droit à l'initiative économique (ADIE) spred sedan sin verksamhet till tidigare kommunistländer och fick flera lokalkontor. Nu har ADIE över hundra utposter i Frankrike och sysselsätter hundratals frivilliga. Den nu 75-åriga Maria Nowak lämnade ordförandeposten för ADIE år 2011, men är fortfarande yrkesverksam.

2009

JOACHIM FRANZ **TYSK**

Joachim Franz, 54 år, är en extremidrottare som pressar sin kropp till det yttersta. Han **cyklar för att öka människors medvetenhet om HIV/aids**.

Hans engagemang har fått honom att trampa genom Sahara, från Kapstadens stad till Johannesburg och från Paris till Dakar. För att uppmärksamma 25-årsdagen av Berlinmurens fall gav han sig i fjol ut på en 900 mil lång cykling längs hela den före detta järnridån.

2005

LEONID ROSHAL **RYSS**

Leonid Roshal fick vår utmärkelse för sina **insatser under massakern i Beslan år 2004**, då terrorister tog 1100 personer som gisslan, däribland 777 barn. Under det tre dagar långa dramat såg barnläkaren till att de gisslantagna barnen fick mat och vatten och att de som kunde fly fick vård. Leonid Roshal anlitas som expert av World Association for Disaster and Emergency Medicine och har arbetat med barns skydd i den nuvarande konflikten i östra Ukraina. Han är 81 år, gift och bor i Moskva.

2006

AYAAN HIRSI ALI **SOMALISKA/
NEDERLÄNDSKA/AMERIKANSKA**

Ayaan Hirsi Ali hedrades för sin **kamp för muslimska kvinnors rättigheter**. År 1992 sökte denna dotter till en somalisk politiker asyl i Nederländerna, där hennes frispråkiga kritik mot islam ledde till att hon mottog dödshot. År 2003 röstades hon in i det nederländska parlamentet och flyttade senare till USA. År 2007 startade hon kvinnorörelsen AHA Foundation. I dag är hon 45 år, har gett ut två självbiografier och är gift med en brittisk historiker.

2007

DOKTOR RUEDI LÜTHY **SCHWEIZARE**

Den schweiziske läkaren Ruedi Lüthy hedrades för sin **hjälpinsats för personer i Zimbabwe som smittats av HIV/aids**. År 2004 startade han en öppenvårdsklinik och ett utbildningscentrum i Harare för att ge vård åt några av landets 1,4 miljoner HIV-positiva. Kliniken vårdar nu 5 000 patienter och utbildar 300 vårdarbetare och läkare i att vårda HIV-smittade patienter. Ruedi Lüthy (74) är gift och har tre barn. Merparten av sin tid tillbringar han i Zimbabwe.

FOTO: TRANSPARENCY INTERNATIONAL

2010

IANA MATEI
RUMÄNSKA

Det finns en sak som Iana Matei längtar efter mer än något annat, som hon prioriterar framför sina hobbyer foto, virkning och stickning.

"Att sova får jag aldrig nog av!" säger den 55-åriga trebarnsmamman, som inte har tagit foten av gaspedalen sedan hon år 2010 hedrades för sitt engagemang för att **hjälpa offer för trafficking** i sitt hemland.

Hennes organisation Reaching Out Romania har arbetat outtröttligt sedan hon fick priset.

"Den var extremt viktig för både mig och organisationen", säger hon. "Jag hade ägnat mig åt det här i 17 år, men efter utmärkelsen började folk plötsligt lägga märke till oss och ville lyssna på mig. Det gav oss massor med välbehövlig publicitet, vilket jag alltid kommer att vara tacksam för."

Iana Mateis första härberge för offer för internationell prostitution i Rumänien öppnade 1998 och har sedan dess varit tillflykt för hundratals unga kvinnor på flykt undan påtvingad prostitution – skyddat dem från faror och hjälpt dem att återgå till ett normalt liv i en trygg miljö.

Reaching Out Romania köpte nyligen mark utanför Craiova där man planerar ett hotell och ett ekologiskt jordbruk. Tanken är att utsätta flickor ska kunna arbeta på gården eller hotellet, för att slippa fastna i sexslavhandlarnas klor.

I dag ägnar Iana Matei mycket tid åt lobbyverksamhet mot landets mäktiga för att ge kvinnor bättre utbildning och fler möjligheter så att de undgår trafficking.

"Dessvärre ökar förekomsten av trafficking samtidigt som frågan har nedprioriterats av politikerna", säger hon. "Men vi fortsätter med vårt arbete. Jag kan inte göra något annat."

2014

THOMAS MINDER
SCHWEIZARE

Denne schweiziske politiker och tidigare tandkrämstillverkare blev ett gissel för de rika när han skaffade 100 000 namnunderskrifter som krävs för att begära en folkomröstning. Han ville **förbjuda extremt höga löner inom företag i Schweiz**. Det ledde till en reglering som medförde strikta regler och som ökade aktieägarnas makt. I januari 2014 klubades förslaget igenom som en övergångslag. Thomas Minder (54) är entusiastisk ornitolog.

2011

MONIKA HAUSER **SCHWEIZISKA/ITALIENSKA**

Monika Hauser uppmärksammades för sitt arbete med att **stötta offer för sexuellt våld i världens konfliktområden**. Hon blev berörd av tv-reportage om massvåldtäkter och tortyr av kvinnor i Bosnien i början av 1990-talet och startade ett terapicentrum där. Sedan så hon upp sig från sin gynekologtjänst i Tyskland och grundade hjälporganisationen Medica Mondiale för att fortsätta arbetet. Monika Hauser (55) är gift och har en tonårig son. År 2012 fick hon Europarådets Nord-Syd-pris.

2012

ISABEL JONET
PORTUGISISKA

Isabel Jonet (55) har bidragit till att **mätta tusentals människor** med sitt nätverk om 13 matbanker i Portugal. Ekonomen och fembarnsmamman tycker att frivilligarbete bör ingå i allas vardag. Hon är ordförande för European Federation of Food Banks, paraplyorganisation för matbanker i 21 länder som förser 5,7 miljoner människor med mat.

2013

AGNIESZKA ROMASZEWSKA **POLSKA**

Agnieszka Romaszewska **angriper den vitryska regeringen**, som har beskrivits som Europas sista diktatur, med ett ovanligt vapen: tv. Vitrysk tv är hårt reglerad av staten, så Agnieszka Romaszewska startade en oberoende satellit-tv-kanal baserad i Polen, Belsat TV, för att förse vitryssar med fri information och en diskussionsplattform för frågor som de statliga medierna väljer att ignorera. Femtiotreåriga Agnieszka Romaszewska bor i Warszawa och är gift med affärsrådgivaren Jarosław Guzy.

FOTON: READER'S DIGEST